

ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

**ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΕΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (NUR/ΠΡΟ 400)
ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΤΕΠΑΚ
(Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών)**

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ

2019-2020

Οδηγός Συγγραφής Πτυχιακής Εργασίας
Τμήμα Νοσηλευτικής

Επιτροπή Πτυχιακής Εργασίας:

Δρ Νίκος Μίτλεττον, Αναπληρωτής Καθηγητής
Δρ Χριστιάνα Κούτα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Δρ Αναστάσιος Μερκούρης, Αναπληρωτής Καθηγητής

Μελετήθηκε και εγκρίθηκε από το Συμβούλιο του Τμήματος Νοσηλευτικής του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. ΟΔΗΓΟΣ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	4
1. Ορισμός της συστηματικής ανασκόπησης	4
2. Επιλογή του θέματος:	4
3. Σημαντικά βήματα εκτέλεσης μιας συστηματικής ανασκόπησης.....	5
4. Η δομή της εργασίας	6
5. Βιβλιογραφικές πηγές.....	9
6. Πως γράφεται η βιβλιογραφία (Σύστημα Harvard/APA):	11
7. Κοινότυπα λάθη και προβλήματα κατά την εκπόνηση μιας πτυχιακής εργασίας.....	13
B. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	14
1. Η Επιτροπή Συντονισμού Πτυχιακών Εργασιών	14
2. Ο/Η Επιβλέπων/ουσα Ακαδημαϊκός	14
3. Διαδικασία υποβολής της αίτησης	15
4. Πρωτόκολλο πτυχιακής εργασίας	15
5. Διάρκεια εκπόνησης της Πτυχιακής Εργασίας	17
6. Η έκταση και μορφή της εργασίας	17
7. Διαδικασίες αξιολόγησης της πτυχιακής εργασίας	18
8. Σεμινάριο της Βιβλιοθήκης	19
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	20

A. ΟΔΗΓΟΣ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. Ορισμός της Συστηματικής Ανασκόπησης

Συστηματική ανασκόπηση είναι:

“...η ανασκόπηση των ενδείξεων (τεκμηρίων) στη διαθέσιμη ερευνητική βιβλιογραφία ως προς ένα σαφώς διατυπωμένο ερευνητικό ερώτημα με τη χρήση συστηματικής και ρητής μεθοδολογικής διαδικασίας που στόχο έχει να εντοπίσει, να επιλέξει και να αξιολογήσει κατάλληλες πρωτογενείς ερευνητικές μελέτες, αλλά και να καταγράψει και να αναλύσει τα δεδομένα των μελετών που θα συμπεριληφθούν στην ανασκόπηση”¹

Σε αντίθεση με μια περιγραφική ανασκόπηση, η οποία απλά μπορεί να περιγράψει και να συνοψίσει τα αποτελέσματα (κάποιων) ερευνών, στη συστηματική ανασκόπηση βασικός στόχος είναι η περιεκτική και ενδεδειγμένη αναζήτηση και σύνθεση των ευρημάτων όλων των σχετικών (και κατάλληλων) ερευνητικών μελετών που πραγματοποιούνται ένα ερευνητικό θέμα/ερώτημα. Γι' αυτό το λόγο η συστηματική ανασκόπηση αποτελεί η ίδια μια ερευνητική εργασία, της οποίας ο σχεδιασμός και η υλοποίηση στηρίζονται σε κάποιες βασικές αρχές και απαιτεί συγκεκριμένη επιστημονική μεθοδολογία προκειμένου να ελαχιστοποιούνται τα σφάλματα (π.χ. μεροληπτική παρουσίαση της βιβλιογραφίας) και να εξάγονται αντικειμενικά και ασφαλέστερα συμπεράσματα.

Μια συστηματική ανασκόπηση πρέπει να:

- Είναι *πραγματικά* συστηματική (π.χ. ως προς στο τρόπο με τον οποίο αναζητήθηκε και ανακτήθηκε η σχετική βιβλιογραφία),
- Έχει συγκεκριμένο και σαφώς διατυπωμένο ερευνητικό ερώτημα και να προσδιορίζει ρητά τη *μέθοδο* που έχει εφαρμόσει ώστε να εντοπίσει το *υλικό* που θα χρησιμοποιηθεί,
- Μπορεί να είναι αναπαράξιμη (π.χ. ως προς τα βήματα της μεθοδολογικής διαδικασίας που εφαρμόστηκαν αλλά και στα συμπεράσματά της).

2. Επιλογή του θέματος

Η επιλογή του θέματος (και η διατύπωση του ερευνητικού προβλήματος/σκοπού της ανασκόπησης) είναι το πρώτο βήμα που αποτελεί εχέγγυο για την ολοκλήρωσή της. Το θέμα πρέπει να ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα και τους στόχους του/της φοιτητή/τριας. Συνήθως στο πρώτο άκουσμα ενός θέματος, ενθουσιαζόμαστε και βιαζόμαστε να το κατοχυρώσουμε. Εάν έχουμε ήδη σκεφτεί ένα θέμα, είναι ίσως καλύτερο να ζητήσουμε τη γνώμη του/της επιβλέποντα/ουσας για την τελική διαμόρφωσή του σε κατάλληλο ερευνητικό ερώτημα. Το ερευνητικό ερώτημα προκύπτει μέσα από μια αρχική κριτική θεώρηση του ευρύτερου θέματος και πρέπει να είναι συγκεκριμένο, σαφές, επιστημονικά τεκμηριωμένο και κλινικά σημαντικό.

¹ Beverley, C., Edmund-Otter, M. & Booth, A. (2006). Systematic reviews and secondary research. In Gerrish, K. & Lacey, A. (Eds), *The research process in nursing – 5th ed.* (pp.316-334). Oxford: Blackwell Publishing Ltd.

3. Σημαντικά Βήματα για την Ολοκλήρωση μιας Συστηματικής Ανασκόπησης

1. Καθορίστε με σαφήνεια το σκοπό της ανασκόπησης όπως και (εάν υπάρχουν) τους επιμέρους στόχους (ή υποθέσεις ή ερωτήματα) της ανασκόπησης
2. Καθορίστε τα κριτήρια εισόδου (και αποκλεισμού) των μελετών, τα οποία μεταξύ άλλων μπορεί να περιλαμβάνουν ειδικά κριτήρια όπως – το είδος ή τα είδη των μελετών που θα αναζητηθούν (π.χ. μελέτες παρέμβασης, επιδημιολογικές μελέτες με προοπτικό χαρακτήρα, ποσοτικές μελέτες με χρήση τυποποιημένου ερωτηματολογίου, μελέτες που χρησιμοποιούν ποιοτικές μεθόδους έρευνας), τα χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων (π.χ. συγκεκριμένες ηλικιακές ομάδες), το χώρο διεξαγωγής της έρευνας (π.χ. κοινότητα, σχολείο, νοσοκομείο), τους τύπους των παρεμβάσεων (π.χ. πρόγραμμα εκπαίδευσης από νοσηλευτικό προσωπικό), τις μεταβλητές αποτελέσματος (π.χ. ικανοποίηση από τις νοσηλευτικές υπηρεσίες) αλλά και γενικά κριτήρια - όπως η γλώσσα δημοσίευσης (π.χ. μόνο δημοσιεύσεις στα Αγγλικά και Ελληνικά), χρονικά όρια αναζήτησης (π.χ. την τελευταία δεκαετία), χώρα προέλευσης (π.χ. Ευρωπαϊκές ή άλλες χώρες του οικονομικά αναπτυσσόμενου κόσμου)
3. Καθορίστε τη στρατηγική αναζήτησης (που και πώς να ψάξετε) και διενεργείστε μια εκτεταμένη βιβλιογραφική ανασκόπηση σε όλες τις σχετικές πηγές (κυρίως, αυτό γίνεται σε επιλεγμένες ηλεκτρονικές βάσεις βιβλιογραφικών δεδομένων) για την ανεύρεση κατάλληλων μελετών ενώ πρέπει να τηρείται αναλυτικός αλγόριθμος των συνδυασμών των λέξεων-κλειδίων (και συνώνυμων φράσεων) που χρησιμοποιήθηκαν στην αναζήτηση
4. Εξετάστε τις μελέτες και αποφασίστε εάν εκπληρώνουν τα κριτήρια εισόδου/αποκλεισμού. Κάποιες απορρίπτονται άμεσα ενώ στην περίπτωση άλλων άρθρων θα πρέπει πρώτα να εντοπίσουμε το πλήρες κείμενο ώστε να είμαστε σε θέση να αποφανθούμε εάν πρέπει να συμπεριληφθεί. Για κάποια άρθρα μπορεί να έχουμε μόνο την περίληψη και να μην καταφέρουμε να τα εντοπίσουμε σε πλήρη μορφή με αποτέλεσμα να μην μπορούν να συμπεριληφθούν στην ανασκόπηση. Μπορούμε να συνοψίσουμε (είτε σε κείμενο είτε με διάγραμμα) την διαδικασία που ακολουθήσαμε και τον αριθμό των άρθρων που ανακτήθηκαν και απορρίφθηκαν σε κάθε βήμα.
5. Δημιουργείστε έναν πίνακα (τον οποίο θα συμπεριλάβετε στην εργασία σας) όπου περιγράφονται συνοπτικά τα κυριότερα χαρακτηριστικά των μελετών που θα συμπεριληφθούν στην ανασκόπηση. Ανάλογα με το ερευνητικό ερώτημα, ο πίνακας μπορεί να περιλαμβάνει για την κάθε έρευνα τα στοιχεία των ερευνητών, την χρονολογία δημοσίευσης, τον αριθμό του δείγματος και τα χαρακτηριστικά τους, τη μεθοδολογία, τα κυριότερα ευρήματα κτλ. Ο πίνακας αυτός θα πρέπει να αποτελεί συνέχεια του κειμένου.
6. Αξιολογείστε με κριτικό τρόπο τη μεθοδολογική ποιότητα των μελετών που θα παρουσιάσετε στην ανασκόπηση (αναλόγως του τύπου μελέτης). Αφού εξηγήσουμε τους λόγους, ενδέχεται κάποια άρθρα να απορριφθούν στο στάδιο της κριτικής αξιολόγησης αφού θα θέλαμε να αποφύγουμε τη χρήση ευρημάτων από μελέτες με φτωχή μεθοδολογία.
7. Εξάγετε τα δεδομένα των πρωτογενών ερευνών, και απευθυνθείτε στους ίδιους τους ερευνητές εάν χρειάζεται. Αναλύστε και ερμηνεύστε τα αποτελέσματα των μελετών που θα συμπεριληφθούν, ενώ όπου τα δεδομένα είναι κατάλληλα είναι σωστό (κάτι που δεν ζητούμε από εσάς στα πλαίσια αυτής της εργασίας) να χρησιμοποιούνται μέθοδοι στατιστικής σύνθεσης των αποτελεσμάτων (μετανάλυση). Αλλιώς, η διαδικασία σύνθεσης των αποτελεσμάτων γίνεται με αφηγηματικό τρόπο.
8. Γράψτε μια αναφορά της ανασκόπησης, όπου περιγράφονται με σαφήνεια ο σκοπός, το υλικό και η μέθοδος, και παρουσιάζονται (σε πίνακα), σχολιάζονται και ερμηνεύονται (σε κείμενο) τα αποτελέσματα των ερευνών που συμπεριλήφθησαν στην ανασκόπηση, καταλήγοντας σε συμπεράσματα τα οποία μπορεί να περιλαμβάνουν προτάσεις και εισηγήσεις για μελλοντική έρευνα ή/και κλινική πρακτική, πολιτικές υγείας κτλ

4. Η Δομή της Εργασίας

Περίληψη: Η περίληψη της εργασίας σας πρέπει να βοηθά τον αναγνώστη να καταλάβει μέσα σε λίγες προτάσεις τι έχετε μελετήσει και που έχετε καταλήξει. Η έκταση της περίληψης να είναι περίπου 200-250 λέξεις. Θα γραφτεί στα ελληνικά και στα αγγλικά. Η περίληψη είναι δομημένη και περιλαμβάνει τις εξής ενότητες; Εισαγωγή, Σκοπός, Υλικό-Μέθοδος, Αποτελέσματα, Συμπεράσματα (δείτε σχετικό παράδειγμα στο Παράρτημα).

Εισαγωγή: στην εισαγωγή ο/η συγγραφέας καλείται να παρουσιάσει σύντομα το θέμα, με βάση τη διεθνή βιβλιογραφία, χωρίς να πλατειάζει και χωρίς να παραθέτει απλά κάποια άρθρα. Προσπαθούμε να ομαδοποιήσουμε συμπεράσματα προηγούμενων μελετών (πρωτογενών ή ανασκοπήσεων), παραπέμποντας στα αντίστοιχα άρθρα των ερευνητών. Έτσι, αν για παράδειγμα 5 ερευνητές έχουν διαπιστώσει ότι η ηλικία σχετίζεται με την κόπωση των νοσηλευτών, το γράφουμε με παραπομπή σε αυτούς τους 5 ερευνητές χωρίς να περιγράφουμε τον τρόπο που έγινε κάθε έρευνα χωριστά και άλλες σχετικές λεπτομέρειες. Σε γενικές γραμμές, η εισαγωγή πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

1. Διατύπωση γενικά του προβλήματος και της σπουδαιότητάς του (π.χ. αντιφατικά αποτελέσματα ή προβληματική μεθοδολογία ή χάσμα μεταξύ δεδομένων και πρακτικής ή λίγα δεδομένα ή ύπαρξη κενού στα δεδομένα)
2. Αναφορά σε προηγούμενες ανασκοπήσεις ή μεταanalύσεις και στα χαρακτηριστικά, συμπεράσματα και περιορισμούς τους
3. Σημασία του υπό ανασκόπηση θέματος για τη Νοσηλευτική ή/και τις επιστήμες Υγείας γενικότερα
4. Εάν κρίνεται σημαντικό, σύντομος ορισμός βασικών εννοιών (με αναφορές και αιτιολόγηση επιλογής του ορισμού)
5. Εννοιολογικό μοντέλο που κατευθύνει την ανασκόπηση (όπου χρειάζεται)

Σκοπός: η αποτύπωση του σκοπού της ανασκόπησης, πρώτα στο μυαλό μας και μετά στο χαρτί αποτελεί το πρώτο και συνάμα το πιο βασικό βήμα στην εξέλιξή της. Ο σκοπός είναι ένας αλλά μπορεί να περιγράφεται από **περισσότερους από έναν** επιμέρους στόχους (ή ερωτήματα ή υποθέσεις). Για παράδειγμα: «...ο σκοπός της παρούσας ανασκόπησης είναι η διερεύνηση των παραγόντων που σχετίζονται με την ικανοποίηση των ασθενών από την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας...». Είναι ένας σαφής και ολοκληρωμένος ως προς τη σύλληψή του σκοπός. Και συνεχίζουμε: **...οι στόχοι της ανασκόπησης είναι:** (1) η περιγραφή του όρου ικανοποίηση από τους ίδιους τους ασθενείς και (2) η αναζήτηση της σχέσης των δημογραφικών παραγόντων με την ικανοποίηση των ασθενών. Δηλαδή οι επιμέρους σκοποί εξειδικεύουν τον σκοπό της εργασίας. Εάν μάλιστα πρόκειται για κλινικά ερωτήματα (π.χ. ανασκόπηση της αποτελεσματικότητας παρεμβάσεων, αν και μπορεί να χρησιμοποιηθεί και γενικότερα) πρέπει να αποσαφηνίζονται τα εξής – (α) ποια τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού που θέλουμε να μελετήσουμε (Population), (β) ο τύπος της παρέμβασης (Intervention), (γ) η εναλλακτική παρέμβαση (εάν υπάρχει) με την οποία θα συγκριθεί ως προς την αποτελεσματικότητα της η παρέμβαση υπό μελέτη (Control) και (δ) οι κλινικές εκβάσεις ή άλλες μεταβλητές αποτελέσματος που θα μας απασχολήσουν (Outcomes) – τα οποία αναφέρονται συνήθως με το ακρώνυμο PICO.

Υλικό και Μέθοδος: οι όροι «υλικό και μέθοδος», όπως θα τους συναντήσουμε στα ελληνικά περιοδικά αποτελούν μετάφραση των αγγλικών όρων «material and methods». Η επιλογή του υλικού είναι πολύ σημαντικός παράγοντας για την ποιότητα της έρευνας. Έτσι, θα πρέπει να το έχουμε προσδιορίσει για τον σκοπό της μελέτης μας.

Παράδειγμα: Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε ήταν η αναζήτηση της σχετικής ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας σε βάσεις δεδομένων (MEDLINE, CINAHL, COCHRANE, PSYCHINFO, SCOPUS, WEB OF KNOWLEDGE, EMBASE, EXCERPTA MEDICA) με λέξεις-κλειδιά στο κείμενο της περίληψης (euthanasia OR assisted suicide) AND (nurse OR nursing). Η αναζήτηση οδήγησε στην αρχική επιλογή 95 άρθρων. Από αυτές 25 απορρίφθηκαν έπειτα από ανάγνωση της περίληψης ενώ οι υπόλοιπες 70 επιλέγηκαν για περαιτέρω αξιολόγηση του πλήρους κειμένου της δημοσίευσης οπότε και απορρίφθηκαν 42 μελέτες γιατί δεν ανταποκρίνονταν στα προκαθορισμένα κριτήρια εισόδου. Παρέμειναν 28 μελέτες οι οποίες πληρούσαν τα κριτήρια εισόδου ενώ σε αυτές προστέθηκαν 3 μελέτες που προέκυψαν μετά από τη μελέτη των βιβλιογραφικών παραπομπών των άρθρων που ανακτήθηκαν. Επομένως, στην ανασκόπηση συμπεριλήφθηκαν συνολικά 31 μελέτες. Δεν εντοπίστηκε κάποιο άρθρο στην Ελληνική γλώσσα, το οποίο να πληροί τα κριτήρια εισόδου.

Σε γενικές γραμμές το υλικό και η μέθοδος πρέπει να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

1. Μέθοδος αναζήτησης/ανάκλησης της βιβλιογραφίας, λέξεις-κλειδιά, συνδυασμοί και συνώνυμες φράσεις, πεδίο αναζήτησης (τίτλος, περίληψη), χρονικό πλαίσιο αναζήτησης, γλώσσα δημοσίευσης
2. Βάσεις Δεδομένων/Βιβλιοθήκες και τα χαρακτηριστικά πρωτογενών πηγών (άρθρα, supplements, βιβλία, διατριβές και περιλήψεις σε πρακτικά συνεδρίων)
3. Περιγραφή του «δείγματος» (τα χαρακτηριστικά των ερευνών που αναζητούμε)
4. Κριτήρια εισόδου και αποκλεισμού των ερευνών τα οποία μπορεί να συμπεριλαμβάνουν το είδος μελέτης, τα χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων, το χώρο διεξαγωγής της μελέτης, τις μεταβλητές υπό μελέτη, τα εργαλεία μέτρησης κλπ.

Αποτελέσματα: στο στάδιο αυτό γίνεται η παρουσίαση των αποτελεσμάτων των ερευνητικών μελετών που ανασκοπήθηκαν. Συνήθως, αρχίζουμε με μια γενική περιγραφή των αποτελεσμάτων της αναζήτησης.

Παράδειγμα – Τα άρθρα που συμπεριλήφθησαν στην ανασκόπηση είχαν δημοσιευτεί από το 2000 μέχρι το 2011. Από το σύνολο των 31 μελετών, οι πλείστες προέρχονται από την Βόρεια Αμερική (ΗΠΑ και Καναδά) και μόνο 7 από Ευρωπαϊκές χώρες (κυρίως, Ηνωμένο Βασίλειο και Σκανδιναβία). Δεκαπέντε μελέτες ήταν ποσοτικές με τη χρήση ερωτηματολογίου, 10 χρησιμοποίησαν ποιοτική ενώ οι υπόλοιπες 6 μικτή μεθοδολογία. Οι πίνακες 1, 2 και 3 συνοψίζουν, κατά χρονολογική σειρά δημοσίευσης, τα βασικά χαρακτηριστικά και ευρήματα των μελετών κατά κατηγορία ως προς τη μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε (ποσοτική, ποιοτική και μικτή) αντίστοιχα.

Εάν τα αποτελέσματά ομαδοποιούνται σε **πίνακα** (ή πίνακες) το προτιμούμε όχι μόνο επειδή είναι πιο ευχάριστο στον αναγνώστη αλλά επειδή είναι ιδιαίτερα βοηθητικό και για μας στην προσπάθεια να εντοπίσουμε ομοιότητες και αντιφατικά σημεία μεταξύ των μελετών. Προσοχή όμως μην γεμίσουμε την εργασία μας με πίνακες μόνο. Σε γενικές γραμμές τα αποτελέσματα πρέπει να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

1. Ένα *Πίνακα* (ή και περισσότερους αναλόγως της θεματικής παρουσίασης) όπου παρουσιάζονται συνοπτικά και συνήθως κατά χρονολογική σειρά τα κυριότερα χαρακτηριστικά των μελετών (π.χ. μεθοδολογία, εργαλεία μέτρησης, μέγεθος και χαρακτηριστικά του δείγματος, κυριότερα ευρήματα), τα οποία περιγράφονται αναλυτικά στο κείμενο
2. Αναλυτική παρουσίαση/περιγραφή των μελετών στο κείμενο όπου επιχειρείται ο συνδυασμός ενδείξεων από διαφορετικές έρευνες. Αυτό μπορεί να γίνει μετά από ομαδοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων ή του είδους της μελέτης και μεθοδολογιών που χρησιμοποιήθηκαν κτλ

3. Η διάρθρωση του κειμένου σε ενότητες γίνεται πάντα με βάση το ερευνητικό ερώτημα/τα και τα διάφορα επιμέρους ζητήματα ενώ υπάρχει εισαγωγική πρόταση στην αρχή & συμπέρασμα στο τέλος κάθε ενότητας
4. Σχολιασμός των μεθοδολογικών προβλημάτων ή περιορισμών των ερευνών που ανασκοπήθηκαν, στατιστική σημαντικότητα των αποτελεσμάτων, μέγεθος δείγματος, εργαλεία μέτρησης, συστηματικά σφάλματα επιλογής ή παρατήρησης κτλ

Συζήτηση: στο σημείο αυτό αναφέρουμε πρώτα περιληπτικά τα κυριότερα ευρήματα και κατόπιν σχολιάζουμε, συγκρίνουμε και ερμηνεύουμε τα αποτελέσματα των μελετών που ανασκοπήσαμε. Εντοπίζουμε σημαντικά ζητήματα που μπορεί να αναφέρονται σε μεθοδολογικά προβλήματα των ερευνών, σε αντιφάσεις των ευρημάτων, σε κενά που πιθανόν να έχουμε εντοπίσει για να οδηγηθούμε σε συμπεράσματα. Η παρουσίαση μπορεί να είναι και πάλι θεματική ως προς τα κύρια ζητήματα που χρήζουν προσοχής. Να σημειώσουμε ότι, σε αντίθεση με το προηγούμενο κεφάλαιο όπου αναφορά γίνεται μόνο στις μελέτες που συμπεριλάβαμε στην ανασκόπηση, εδώ μπορούμε να επεκταθούμε σε συναφή ζητήματα και για να τεκμηριώσουμε απόψεις, θέσεις και συμπεράσματα με αναφορές στην ευρύτερη διεθνή και ελληνική βιβλιογραφία δίνοντας παραδείγματα ερευνητικών και άλλων μελετών οι οποίες δεν συμπεριλήφθηκαν στην ανασκόπηση. Σε αυτή την ενότητα αναφέρουμε επίσης τους περιορισμούς της εργασίας μας.

Παράδειγμα – Το γεγονός ότι η παρούσα ανασκόπηση περιορίστηκε στην Αγγλόφωνη και Ελληνόφωνη βιβλιογραφία αποτελεί περιορισμό της εργασίας αφού δεν έχει διερευνηθεί κατά πόσο υπάρχουν μελέτες δημοσιευμένες σε άλλη γλώσσα οι οποίες δεν εντοπίστηκαν. Επίσης, με βάση τα κριτήρια επιλογής που τέθηκαν αποκλείστηκαν μελέτες στις οποίες το δείγμα δεν ήταν αποκλειστικά νοσηλευτές αλλά επαγγελματίες υγείας γενικότερα. Τέλος, δεν επιχειρήθηκε ποσοτική σύνθεση των αποτελεσμάτων με τη χρήση μεθόδων μετανάλυσης αν και αυτό οφείλεται κυρίως στην μεγάλη ανομοιογένεια των ποσοτικών μελετών ως προς το σχεδιασμό και τα εργαλεία μέτρησης.

Σε γενικές γραμμές η συζήτηση πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

1. Συζήτηση αντιθετικών αποτελεσμάτων
2. Εντοπισμός των “κενών” στην ερευνητική βιβλιογραφία
3. Σχολιασμός της κλινικής σημασίας και της εφαρμοσιμότητας των αποτελεσμάτων

Συμπεράσματα:

1. Ερευνητικά συμπεράσματα, μεθοδολογικά συμπεράσματα
2. Σημασία για τη Νοσηλευτική (Ερευνα, Πρακτική, Θεωρία, Εκπαίδευση)
3. Κατεύθυνση για τη μελλοντική έρευνα, πρακτική, εκπαίδευση, πολιτική υγείας, κλινικές κατευθύνσεις.

Βιβλιογραφικές αναφορές:

Οι βιβλιογραφικές αναφορές διαχωρίζονται σε ελληνικές και ξενόγλωσσες. Η λίστα όλες (και μόνο) εκείνες τις πηγές που χρησιμοποιήθηκαν και εμπεριέχονται στην εργασία.

5. Βιβλιογραφικές Πηγές

Οι πηγές στις οποίες θα ανατρέξει κανείς θα πρέπει να είναι έγκυρες. Σήμερα, η βοήθεια που μας προσφέρει το Διαδίκτυο είναι ανεξάντλητη, αρκεί να γνωρίζουμε να διαχειριζόμαστε τις αχανείς βάσεις δεδομένων και να αξιολογούμε κατάλληλα τις πληροφορίες. Οι λέξεις-κλειδιά (keywords), όταν χρησιμοποιούνται σωστά, αποτελούν τον καλύτερο τρόπο για την άντληση των πληροφοριών.

- **Διαδίκτυο και διεθνείς βάσεις δεδομένων:** το διαδίκτυο και πιο συγκεκριμένα οι πύλες (π.χ. Google) αποτελούν χρήσιμο εργαλείο για αναζήτηση βιβλιογραφίας αλλά θα πρέπει να γίνεται με πολύ προσοχή και να αναζητούμε τις πρωτογενείς πηγές. Στην εργασία ΔΕΝ χρησιμοποιείται ως πηγή το www.google.gr/com. Συνήθως περιέχει πληροφορίες για το ευρύ κοινό. Χρησιμοποιούμε τις επιστημονικές ΒΑΣΕΙΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ενώ θα μπορούσατε παράλληλα να χρησιμοποιήσετε το <http://scholar.google.gr/>. Στον πίνακα 1 που ακολουθεί παρουσιάζονται οι βάσεις δεδομένων που χρησιμοποιούνται πιο συχνά με μια σύντομη περιγραφή της κάθε μιας.
- **Άρθρα επιστημονικών περιοδικών:** περιέχουν επικαιροποιημένη γνώση, είναι σχετικά εύκολα προσβάσιμα και μπορεί κανείς να επικοινωνήσει με τον συγγραφέα. Είναι χρήσιμα εφόσον προέρχονται από περιοδικά που αποδελτιώνονται σε βάσεις δεδομένων και έχουν επιστημονική επιτροπή. Αρκετά άρθρα δεν μας χρησιμεύουν άμεσα στην εργασία αλλά μας δίνουν πηγές για αναζήτηση.
- **Βιβλία:** συνήθως είναι λιγότερο σύγχρονα αφού παίρνει πολύ καιρό για να εκδοθεί ένα βιβλίο, σε σύγκριση με τη δημοσίευση ενός επιστημονικού άρθρου. Είναι χρήσιμα διότι παρουσιάζουν οργανωμένα ένα συγκεκριμένο θέμα.
- **Πρακτικά συνεδρίων και ημερίδων:** είναι χρήσιμα διότι παρουσιάζουν πρόσφατα δεδομένα και είναι ειδικά ως προς το θέμα. Ίσως περιλαμβάνουν ερευνητικά δεδομένα που δεν έχουν δημοσιευθεί ακόμη. Τα συνέδρια και οι ημερίδες με διεθνή αντιπροσώπευση, δίνουν την ευκαιρία να γνωρίσει κανείς τι συμβαίνει και σε άλλες χώρες.
- **Κυβερνητικά έγγραφα/αναφορές (reports):** αποτελούν τα επίσημα και επικαιροποιημένα δεδομένα μιας χώρας αλλά και την επίσημη θέση της χώρας για κάποια σημαντικά ζητήματα. Τα ερευνητικά δεδομένα είναι συνήθως αντιπροσωπευτικά της πραγματικής κατάστασης και σχετικά εύκολα προσβάσιμα, ενώ επιτρέπουν και συγκρίσεις χρονικές και διακρατικές.
- **Μεταπτυχιακές εργασίες και διατριβές:** είναι συνήθως αδημοσίευτα πονήματα τα οποία αποτελούν πολύ καλό υλικό για ανασκόπηση. Είναι δύσκολο να βρεθούν εκτός και αν υπάρχει πρόσβαση σε βιβλιοθήκη πανεπιστημίου. Μια μεταπτυχιακή εργασία και διατριβή αν και έχει παρουσιαστεί σε αντίστοιχες επιτροπές ακαδημαϊκών δυνητικά δεν έχει υποστεί την κριτική του βεληνεκούς ενός άρθρου.
- **Εφημερίδες:** επειδή οι εφημερίδες αναφέρονται στο ευρύ κοινό και όχι σε εξειδικευμένο ακροατήριο, είναι πολύ περιορισμένη η χρήση τους στην βιβλιογραφική ανασκόπηση και σε γενικές γραμμές αποφεύγεται. Αναφέρονται σε πολύ τρέχοντα θέματα και ίσως ενημερώνουν για αλλαγές στην κυβερνητική πολιτική. Οι εφημερίδες μπορεί να έχουν μια μεροληπτική στάση.

Πίνακας 1 – Οι σημαντικότερες ηλεκτρονικές βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων

Medline/PubMed (Medical Literature Analysis and Retrieval System Online). Από το 1966 έως σήμερα

Ανήκει στη National Library of Medicine's (NLM) των ΗΠΑ. Εξαιρετικά εκτενής βάση, αποδελτιώνει σχεδόν 4.500 περιοδικά από Αμερική και 70 από άλλες χώρες. Καλύπτει θέματα Ιατρικής, Νοσηλευτικής, Οδοντιατρικής, Κτηνιατρικής, βασικών επιστημών κ.ά. Ποσοστό 88% των καταγραφών αφορούν σε αγγλόφωνα άρθρα.

Embase (Excerpta Medica database). Από το 1974 έως σήμερα

Εκτενής βάση δεδομένων. Αποδελτιώνει 3.500 περιοδικά από 110 χώρες. Καλύπτει καλύτερα από το Medline περιοδικά του φάσματος της Φαρμακολογίας και της Ψυχιατρικής και κυρίως αυτών που εκδίδονται σε ευρωπαϊκές χώρες. Ποσοστό 80% των καταγραφών αφορούν σε αγγλόφωνα άρθρα. Υπάρχει 34% αλληλοεπικάλυψη με τη Medline.

Cinahl (Cumulative Index of Nursing and Allied Health Literature), Plus Full Text. Από το 1937 έως σήμερα

Καλύπτει την πλειοψηφία των αγγλόφωνων περιοδικών από το χώρο της Νοσηλευτικής, της Εργασιοθεραπείας, της Φυσικοθεραπείας και άλλων αντικειμένων από το χώρο της υγείας, π.χ. της Ακτινολογίας κ.λπ. Τα θέματα που δημοσιεύονται αφορούν στη νοσηλευτική φροντίδα, την προαγωγή της υγείας, την αποκατάσταση και την εκπαίδευση των ασθενών, διοικητικά, επαγγελματικά ζητήματα κ.ά.

PsycINFO. Από το 1806 έως σήμερα

Καλύπτει τη διεθνή βιβλιογραφία στο χώρο της Ψυχολογίας (εφαρμοσμένης, πειραματικής, συμβουλευτικής, αναπτυξιακής ψυχολογίας, ψυχομετρίας, ψυχοπαθολογίας κ.ά.).

AMED Allied and Complementary Medicine. Από το 1985 έως σήμερα

Ανήκει στη Health Care Information Service of the British Library. Καλύπτει περιοδικά των επιστημών υγείας όπως της φυσικοθεραπείας, της εργοθεραπείας, της αποκατάστασης, της ανακουφιστικής φροντίδας, της εναλλακτικής Ιατρικής κ.ά. Αποδελτιώνει 596 περιοδικά, πολλά από τα οποία δεν υπάρχουν σε άλλες βάσεις δεδομένων.

ASSIA: Applied Social Sciences Index and Abstracts. Από το 1987 έως σήμερα

Καλύπτει θέματα υγείας, Ψυχολογίας, Κοινωνιολογίας, Οικονομικών και εκπαίδευσης από 500 περιοδικά που εκδίδονται σε 16 διαφορετικές χώρες της Ευρώπης και της Αμερικής.

Social Sciences Index. Από το 1998 έως σήμερα

Καλύπτει θέματα από ένα ευρύ φάσμα επιστημών, μεταξύ των οποίων της Ανθρωπολογίας, της δημόσιας υγείας, της Εγκληματολογίας, των Οικονομικών, της ηθικής, της Γεροντολογίας, της Ψυχιατρικής, της Κοινωνιολογίας, των Πολιτικών Επιστημών, της διοίκησης κ.ά.

British Nursing Index. Από το 1985 έως σήμερα

Βάση δεδομένων για νοσηλευτές και μαίες/μαιευτές που δημιουργήθηκε από σύμπραξη βιβλιοθηκών της Αγγλίας. Καλύπτει > 220 περιοδικά. Πρόκειται για την πλέον σημαντική πηγή εντοπισμού άρθρων από το χώρο της υγείας στην Αγγλία.

SCOPUS. Από το 1823 έως σήμερα

Αποδελτιώνει > 16.000 περιοδικά των κοινωνικών επιστημών, της τεχνολογίας και της Ιατρικής. Υπάρχει δυνατότητα αυτόματης σύνδεσης με το πλήρες κείμενο του άρθρου, εάν αποτελεί συνδρομή της HEAL-Link (Hellenic Academic Libraries Link) που είναι το Δίκτυο Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Αυτό λειτουργεί υπό μορφή κοινοπραξίας 37 ελληνικών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της Ακαδημίας Αθηνών και της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας. Η βάση SCOPUS περιλαμβάνει επίσης citation indexes, δηλαδή τις αναφορές των άρθρων των επιστημονικών περιοδικών που αυτή αποδελτιώνει σε όλους τους τομείς της επιστήμης και της τεχνολογίας.

ISI web of science. Από το 1970 έως σήμερα

Προσφέρει πρόσβαση σε τρέχουσες και αναδρομικές περιοδικές εκδόσεις, μερικών από των πλέον διακεκριμένων περιοδικών στον κόσμο που αφορούν στην έρευνα (περίπου 8.700). Είναι μια βάση με μοναδική μέθοδο αναζήτησης, η οποία διευκολύνει τους χρήστες που μπορούν να πλοηγηθούν στο πλήρες κείμενο των άρθρων των περιοδικών. Σε αυτή είναι διαθέσιμη και η βάση Science Citation Index.

Dissertation Abstract International. Από το 1980 έως σήμερα

Παρέχει πρόσβαση σε αναφορές και περιλήψεις διδακτορικών διατριβών και μεταπτυχιακών εργασιών που έχουν εκπονηθεί σε Αμερικανικά, Καναδικά και Βρετανικά Πανεπιστήμια. Οι τίτλοι από το 1980 και μετά περιλαμβάνουν περιλήψεις των εργασιών (abstracts), ενώ όσοι έχουν εκδοθεί από το 1997 και μετά, παρέχουν πρόσβαση στις πρώτες 24 σελίδες της εργασίας (σε μορφή .pdf).

Κέντρο Ελληνικής Ιατρικής Πληροφόρησης, Τεκμηρίωσης και Ορολογίας ΙΑΤΡΟΤΕΚ. Από το 1981 έως σήμερα

Βάση που περιλαμβάνει διάφορα προγράμματα, μεταξύ των οποίων και τον ΙΠΠΟΚΡΑΤΗ με στόχο τη συγκέντρωση, την τεκμηρίωση και την αποθήκευση όλων των τίτλων και περιλήψεων άρθρων που δημοσιεύονται στα ελληνικά βιοϊατρικά περιοδικά (11 διατίθενται σε ηλεκτρονική μορφή έως σήμερα, μεταξύ των οποίων και το περιοδικό «Νοσηλευτική»).

Πηγή – Μπελλάλη, Θ. (2011). Βασικές αρχές και μεθοδολογία της συστηματικής ανασκόπησης ποσοτικών μελετών. *Νοσηλευτική*, 50(1), 10-22.

6. Πώς Γράφεται η Βιβλιογραφία (Σύστημα Harvard/APA):

Έχουν κατά καιρούς αναπτυχθεί διάφορα συστήματα βιβλιογραφικών αναφορών. Σε αντίθεση με το σύστημα Vancouver (κατά το οποίο οι αναφορές εμφανίζονται στο κείμενο με αραβικούς αριθμούς), σύμφωνα με το Harvard/APA η πηγή μέσα στο κείμενο δηλώνεται με μια παρένθεση που περιλαμβάνει το επώνυμο του /των συγγραφέα/ων και τη χρονολογία του άρθρου ή βιβλίου μετά από κόμμα. Εάν υπάρχουν περισσότεροι από 3 συγγραφείς αναγράφεται μόνο το όνομα του πρώτου ακολουθούμενο από et al (για ξενόγλωσσες αναφορές) ή κ.α. ή και συν. (για ελληνικές). Για τον κατάλογο βιβλιογραφικών αναφορών, παραθέτουμε εδώ κάποια ενδεικτικά παραδείγματα. Η κύρια διαφορά μεταξύ Harvard και APA είναι όσον αφορά στα ονόματα των συγγραφέων που κατά το Harvard αναγράφονται με κεφαλαία. Στο σύνδεσμο www.cut.ac.cy/library/etds/styles.html θα βρείτε περισσότερες πληροφορίες.

Όταν πρόκειται για άρθρο:

Maltezos, H., Maragos, A., Raftopoulos, V., Halharapi, T., Remoudaki, H., Papadimitriou, T. & Pierroutsakos, I. (2008). Strategies to Increase Influenza Vaccination Uptake among Health-Care Workers in Greece. *Scandinavian Journal of Infectious Diseases*, 40(3), 266-268.

Όταν πρόκειται για άρθρο σε ηλεκτρονικό περιοδικό:

Efstathiou, G., Papastavrou, E., Raftopoulos, V., & Merkouris, A. (2011). Factors influencing nurses' compliance with Standard Precautions in order to avoid occupational exposure to microorganisms: A focus group study. *BMC Nursing*, 10(1), 1.

Όταν πρόκειται για βιβλίο με έναν συγγραφέα:

Crosby, P.B. (1979). *Quality is free. The art of making quality certain*. New York: McGraw Hill.

Όταν πρόκειται για βιβλίο με δυο συγγραφείς:

Hutcheson, G. & Sofroniou, N. (1999). *The multivariate social scientist: introductory statistics using generalized linear models*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Όταν πρόκειται για κεφάλαιο σε βιβλίο:

Smith, V. (2008). Satisfaction with nursing care. In Antoniou, B., Johnson, C. (Eds), *The Quality of Nursing Care* (pp. 234-245). California: Addison Wesley, Menlo Park.

Όταν πρόκειται για κυβερνητικό έγγραφο:

Royal College of Physicians. (1992). *Standardized assessment scales for elderly people*. Report of the joint workshops of the Research Unit of the Royal College of Physicians and the British Geriatrics Society. London: RCP.

Όταν πρόκειται για εργασία σε πρακτικά συνεδρίου:

Ραφτόπουλος, Β. (2002). Η επιδημιολογία της ηπατίτιδας. Στο Μαυρογιάννης, Χ. *Ηπατίτιδες και Νοσηλευτική*. 1ο Συνέδριο Εταιρείας Νοσηλευτικών Σπουδών (σελ. 12-15).

Όταν πρόκειται για διατριβή:

Bunce AE (1984) *The reduction of research and development time leading to manufacture of new products in the telecommunications industry*. (Doctoral Dissertation, Hatfield Polytechnic, Hatfield)

7. Κοινότυπα Λάθη και Προβλήματα κατά την Εκπόνηση μιας Πτυχιακής Εργασίας

Μέσα από την εμπειρία προκύπτει πως οι φοιτητές αντιμετωπίζουν κάποια προβλήματα, η διαπράττουν ορισμένα λάθη τα οποία θα μπορούσαν να προληφθούν σχετικά εύκολα. Τα συχνότερα προβλήματα είναι τα κάτωθι:

- Ασάφεια του θέματος: ο φοιτητής έχει σκεφτεί κάποιο θέμα το οποίο δεν έχει κατανοήσει πλήρως και έτσι δυσκολεύεται να το προσεγγίσει. Συνεπώς είναι σημαντικό να έχει κατανοήσει πλήρως και το θέμα και τις διαστάσεις του
- Κακός προγραμματισμός του χρόνου: για το λόγο αυτό είναι σημαντικό να υπάρχει σαφές χρονοδιάγραμμα με όλες τις δραστηριότητες
- Προσπάθεια κάλυψης όλων των διαστάσεων του θέματος: σκοπός της κριτικής ανασκόπησης δεν είναι η πλήρης κάλυψη του θέματος -χωρίς αυτό να αποτελεί ανάθεμα- εκτός και αν είναι πολύ ειδικό. Είναι περισσότερο ο δημιουργικός προβληματισμός και η επιδαψιλάφηση του θέματος
- Χρήση μιας «έτοιμης» εργασίας (κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας): σύμφωνα με το νόμο η πλήρης ή και μερική αναπαραγωγή ενός υλικού χωρίς την γραπτή έγκριση του συντάκτη αποτελεί αδίκημα και διώκεται ποινικά. Τα Πανεπιστήμια αποτελούν χώρους παραγωγής γνώσης μέσω μιας διαδικασίας που σέβεται απόλυτα την πνευματική ιδιοκτησία και επομένως οποιαδήποτε αποδεδειγμένη κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας θα παραπέμπεται στα αντίστοιχα όργανα του ΤΕΠΑΚ για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων.
- Λογοκλοπή
- Αδυναμία κριτικής ανάλυσης της βιβλιογραφίας: δεν αρκεί η απλή παράθεση της βιβλιογραφίας αλλά η κριτική σύνθεσή της με τρόπο ώστε να προσφέρει σημαντικές πληροφορίες στον αναγνώστη.
- Δεν έχει γίνει ανάγνωση των οδηγιών συγγραφής: πριν ξεκινήσει ο/η φοιτητής/τρια την συγγραφή της εργασίας πρέπει να μελετήσει και να κατανοήσει τις σχετικές οδηγίες.
- Βερμπαλισμός: η περιττή επανάληψη και ο πλατειασμός της σκέψης και της γραφής δεν βοηθούν τον αναγνώστη και θα πρέπει να αποφεύγονται ει δυνατό. Επίσης θα πρέπει να αποφεύγονται τα ευφυολογήματα και οι παραδοξολογίες
- Χρήση μόνο βιβλιογραφίας στα ελληνικά: στις μέρες μας η γνώση είναι διεθνοποιημένη και έτσι θα πρέπει η βιβλιογραφία να περιλαμβάνει και υλικό γραμμένο σε άλλες γλώσσες πέραν των ελληνικών
- Ορθογραφικά και συντακτικά λάθη: ένα κείμενο αποτελεί υπό προϋποθέσεις αντανάκλαση της προσωπικότητας και του τρόπου που σκεφτόμαστε και ενεργούμε. Ο ανεργμάντιστος, ο ασύντακτος και ο ανορθόγραφος γραπτός λόγος πρέπει να αποφεύγονται διότι κουράζουν τον αναγνώστη.
- Φτωχή βιβλιογραφία και συστηματική χρήση ιστοσελίδων του Διαδικτύου: είναι πολύ σημαντικό να παρουσιαστεί επαρκώς η πρόσφατη βιβλιογραφία και να αποφεύγεται η συστηματική χρήση ιστοσελίδων που δεν παραπέμπουν σε επίσημες ιστοσελίδες πιστοποιημένων Οργανισμών. Η βιβλιοθήκη του ΤΕΠΑΚ καθώς και το κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό της είναι σε θέση να προσφέρουν ουσιαστική βοήθεια στην αναζήτηση βιβλιογραφίας (<http://www.cut.ac.cy/library/>).

Β. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. Η Επιτροπή Συντονισμού Πτυχιακών Εργασιών

Το Συμβούλιο του Τμήματος Νοσηλευτικής ορίζει τριμελή **Επιτροπή Συντονισμού Πτυχιακών Εργασιών** η οποία αναλαμβάνει θέματα που αφορούν το γενικό συντονισμό και ομαλή διεκπεραίωση της εκπόνησης των πτυχιακών εργασιών των φοιτητών/τριών του προπτυχιακού προγράμματος, συμπεριλαμβανομένου διαδικαστικών θεμάτων όπως είναι η προετοιμασία των σχετικών οδηγιών συγγραφής, η παραλαβή των αιτήσεων και η κατανομή των εργασιών σε Επιβλέποντες/ουσες Ακαδημαϊκούς. Η Επιτροπή αυτή εισηγείται στο Συμβούλιο του Τμήματος Νοσηλευτικής το οποίο λαμβάνει τις τελικές αποφάσεις.

2. Ο/Η Επιβλέπων/ουσα Ακαδημαϊκός

Η Πτυχιακή Εργασία εκπονείται υπό την επίβλεψη

- α) ενός εκλεγμένου μέλους ΔΕΠ του Τμήματος Νοσηλευτικής ή
- β) ενός ενταγμένου μέλους ΔΕΠ του Τμήματος Νοσηλευτικής που είναι υποψήφιοι διδάκτορες (κατά προτεραιότητα) ή κάτοχοι μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου σπουδών ή
- γ) ενός μέλους του Ειδικού Διδακτικού Προσωπικού που είναι υποψήφιοι διδάκτορες (κατά προτεραιότητα) ή κάτοχοι μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου σπουδών ή
- δ) ενός εκ των υποψήφιων διδασκόντων (μετά από ανάθεση από εκλεγμένο μέλος ΔΕΠ) ή
- ε) όπως άλλως εισηγηθεί η Επιτροπή και εγκριθεί από το Συμβούλιο του Τμήματος

Ο/Η φοιτητής/τρια επιλέγει το θέμα της πτυχιακής εργασίας του και υποβάλλει αίτηση και ερευνητικό πρωτόκολλο στην Επιτροπή Συντονισμού Πτυχιακών Εργασιών μέσω της Γραμματείας του Τμήματος Νοσηλευτικής. Στην αίτηση αναφέρεται το θέμα της πτυχιακής εργασίας και το θεματικό πεδίο ενώ αναλόγως του θεματικού πεδίου, στην αίτηση ο φοιτητής πρέπει επίσης να προτείνει τα ονόματα δύο Ακαδημαϊκών (βλέπε σχετικό έντυπο).

Η γραμματεία του Τμήματος Νοσηλευτικής συγκεντρώνει τις αιτήσεις των φοιτητών/τριών και αφού τις επεξεργαστεί, τις αποστέλλει μέσω της Επιτροπής Συντονισμού Πτυχιακών Εργασιών για επικύρωση πιθανών αλλαγών (π.χ. με στόχο την ισάριθμη κατανομή των φοιτητών/τριών σε Επιβλέποντες/ουσες) στο Συμβούλιο του Τμήματος.

Η τελική κατανομή των εργασιών σε Επιβλέποντες/ουσες κοινοποιείται στους/στις φοιτητές/τριες. Σε κάθε φοιτητή/τρια αντιστοιχεί ένα μέλος ΔΕΠ ως Επιβλέπων/ουσα καθηγητής/τρια της εργασίας. Σημειώνεται ότι το προτεινόμενο θέμα της εργασίας δεν θεωρείται τελικό αφού αυτό οριστικοποιείται μόνο μετά από συνεννόηση με τον Επιβλέποντα Ακαδημαϊκό. **Αναμένεται ότι η πρώτη συνάντηση του/της φοιτητή/τριας με τον/την Επιβλέποντα/ουσα Ακαδημαϊκό πρέπει να πραγματοποιηθεί πριν το πέρας του φθινοπωρινού εξαμήνου.**

Η διευθέτηση τακτικών συναντήσεων με τον/την Επιβλέποντα/ουσα Ακαδημαϊκό ή/και η επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με τον/την καθηγητή/τρια είναι απαραίτητα για την απρόσκοπτη συνεργασία και την διεκπεραίωση της εργασίας. Είναι ευθύνη του/της φοιτητή/τριας να φροντίσει για την επικοινωνία με τον/την επιβλέποντα/ουσα καθηγητή/τρια και την έγκαιρη διευθέτηση των συναντήσεων, οι οποίες θα πρέπει να έχουν καθοριστεί μέσω ραντεβού τουλάχιστον δυο ημέρες πριν την ημερομηνία συνάντησης.

3. Διαδικασία Υποβολής της Αίτησης

Ο/Η φοιτητής/τρια υποβάλλει την αίτησή του στη Γραμματεία του Τμήματος Νοσηλευτικής (και όχι κατευθείαν στον Ακαδημαϊκό της επιλογής του). Αιτήσεις θα γίνονται δεκτές από τη Γραμματεία στα γραφεία του Τμήματος για το ακαδημαϊκό έτος 2019-2020, από τη 14^η Οκτωβρίου μέχρι και τη **25^η Οκτωβρίου 2019**. Πέραν της καταληκτικής ημερομηνίας, **δεν** θα γίνονται δεκτές αιτήσεις φοιτητών, εκτός και εάν συντρέχουν ειδικοί λόγοι, και μόνο με έγκριση του Συμβουλίου του Τμήματος. Δεν επιτρέπεται αλλαγή του θέματος της πτυχιακής επιστημονικής εργασίας μετά το πέρας της ημερομηνίας παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και ύστερα από αίτηση προς την **Επιτροπή Συντονισμού Πτυχιακών Εργασιών** εξηγώντας του λόγους της αλλαγής. Εφόσον γίνει δεκτή η αλλαγή θέματος η Τριμελής Επιτροπή κοινοποιεί την απόφασή της στο Συμβούλιο του Τμήματος Νοσηλευτικής.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ – Πριν την υποβολή της αίτησης, θα προηγηθεί συνάντηση με τους/τις φοιτητές/τριες **τη Παρασκευή, 27 Σεπτεμβρίου 2019 και ώρα 12:30-14:30 στο πλαίσιο του μαθήματος Βασικές Αρχές Διδασκαλίας και Μάθησης**. Οι φοιτητές/τριες καλούνται να μελετήσουν τις παρούσες Οδηγίες Εκπόνησης Πτυχιακής Εργασίας πριν τη συνάντηση, όπου θα έχουν την ευκαιρία να επιλύσουν τις απορίες τους. Συμπληρωματικό βοηθητικό υλικό θα αναρτηθεί τη πρώτη εβδομάδα μαθημάτων στην πλατφόρμα Moodle κάτω από το μάθημα με κωδικό NUR (ΠΠΟ) 400 «Πτυχιακή Εργασία».

4. Πρωτόκολλο Πτυχιακής Εργασίας

Μαζί με την αίτηση εκπόνησης πτυχιακής επιστημονικής εργασίας, ο/η φοιτητής/τρια πρέπει να καταθέσει πρωτόκολλο πτυχιακής εργασίας (βλέπε σχετικό έντυπο). Το πρωτόκολλο έχει **έκταση 300-500 λέξεων** και πρέπει να περιλαμβάνει τα πιο κάτω:

- Τον τίτλο της εργασίας (μέχρι 10 λέξεις)
- Τα στοιχεία του/της φοιτητή/τριας
- Το κύριο μέρος, το οποίο αποτελείται από τα πιο κάτω μέρη:

Εισαγωγή – όπου ο/η φοιτητής/τρια καλείται – (α) να περιγράψει (σε αδρές γραμμές αφού δεν θα έχει σε αυτό το στάδιο προηγηθεί περιεκτική ανάλυση της βιβλιογραφίας) τι είναι γενικά γνωστό από μελέτες στη βιβλιογραφία μέχρι σήμερα για το θέμα όπως και το θεωρητικό ή εννοιολογικό πλαίσιο (όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο) και (β) να υπογραμμίσει την ανάγκη για τη διεξαγωγή συστηματικής ανασκόπησης της ερευνητικής βιβλιογραφίας στο συγκεκριμένο θέμα (π.χ. σύνοψη της υπάρχουσας επιστημονικής γνώσης, εντοπισμού αντιφάσεων ή κενών στην βιβλιογραφία, έλλειψη κατευθυντήριων οδηγιών). Με απλά λόγια, εδώ ο φοιτητής πρέπει να περιγράψει (α) τι γνωρίζουμε, (β) τι δεν γνωρίζουμε και θα θέλαμε να μάθουμε και (γ) γιατί.

Σκοπό – όπου διατυπώνονται με σαφήνεια ο σκοπός και οι επιμέρους ερευνητικοί σκοποί ή/και ερωτήματα της ανασκόπησης (εάν υπάρχουν)

Υλικό-Μέθοδος – όπου ο/η φοιτητής/τρια πρέπει να περιγράψει τη μέθοδο που προτείνει να εφαρμόσει ώστε να εντοπίσει το υλικό που θα χρησιμοποιήσει στην ανασκόπηση, δηλαδή,

(α) που θα ψάξει (πηγές), (β) πως θα ψάξει (λέξεις-κλειδιά) και (γ) τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι διάφορες μελέτες ώστε να συμπεριληφθούν στην ανασκόπηση (κριτήρια εισόδου/αποκλεισμού).

Στην συστηματική ανασκόπηση το υλικό αποτελούν οι κατά κύριο λόγο ερευνητικές μελέτες και κατ' επέκταση βιβλία, επίσημα κείμενα Οργανισμών και όλα όσα πρόκειται να περιληφθούν στη μελέτη. Η μέθοδος που χρησιμοποιείται στην συστηματική ανασκόπηση είναι η αναζήτηση της σχετικής Ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων (π.χ. MEDLINE, CINAHL, COCHRANE, PSYCHINFO, SCOPUS, WEB OF KNOWLEDGE) με συγκεκριμένες λέξεις κλειδιά. Αναφέρεται ο προτεινόμενος τρόπος συνδυασμού των λέξεων-κλειδιών με την χρήση των όρων «και», «ή», «όχι» όπως και συνώνυμες όροι/φράσεις (στα Αγγλικά). Βέβαια, η αναζήτηση μπορεί να επεκταθεί μέσα από τη μελέτη των βιβλιογραφικών παραπομπών των άρθρων που ανακτήθηκαν, περιλήψεις σε πρακτικά συνεδρίων και γενικότερα στη γκρίζα (μη δημοσιευμένη) βιβλιογραφία. Είναι σημαντικό ο συγγραφέας να προσδιορίσει τα κριτήρια εισόδου και αποκλεισμού του υλικού που θα χρησιμοποιήσει. Τα κριτήρια επιλογής του υλικού ορίζονται με βάση το σκοπό της ανασκόπησης. Τα κριτήρια εισόδου και αποκλεισμού των μελετών μπορεί να συμπεριλαμβάνουν το είδος μελέτης, τις μεταβλητές υπό μελέτη, τα εργαλεία μέτρησης, τα χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων κλπ.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα – στο τελευταίο μέρος του πρωτοκόλλου ο/η φοιτητής/τρια καλείται να κάνει μια σύντομη αναφορά στα αποτελέσματα που προσδοκά ότι θα έχει αυτή η ανασκόπηση και γενικότερα που θα χρησιμεύσει αυτή η μελέτη, ποιοι θα επωφεληθούν από τα ευρήματα της όταν ολοκληρωθεί και με ποιο τρόπο

Χρονοδιάγραμμα – ο/η φοιτητής/τρια καλείται να παρουσιάσει το χρονοδιάγραμμα της εργασίας του το οποίο θα τον διευκολύνει στην περαίωση του έργου που έχει αναλάβει. Νοείται ότι το χρονοδιάγραμμα δύναται να τροποποιηθεί κατά την κρίση του/της Επιβλέποντα/σας. Ενδεικτικά, αυτό μπορεί να έχει την εξής μορφή:

	Οκτώβρης	Νοέμβρης	Δεκέμβρης	Ιανουάριος	Φεβρουάριος
Αναζήτηση βιβλιογραφίας					
Επεξεργασία της βιβλιογραφίας					
Συγγραφή πτυχιακής					

Λέξεις ευρετηρίου – όπου ο/η φοιτητής/τρια προτείνει μέχρι 6 λέξεις-κλειδιά που αντιστοιχούν σε διεθνείς όρους λεξικογράφησης (www.nlm.nih.gov/mesh/MBrowser.html). Δεν αναφέρεται στις λέξεις-κλειδιά που θα χρησιμοποιηθούν στην αναζήτηση της βιβλιογραφίας αλλά σε όρους που περιγράφουν γενικότερα το θέμα/θεματικό πεδίο όπως θα χρησιμοποιούσε κάποια βάση δεδομένων για να αποδελτιώσει την εργασία σας. Αναμένεται λοιπόν ότι σε αυτές θα περιλαμβάνεται η φράση «*συστηματική ανασκόπηση*»

5. Διάρκεια Εκπόνησης της Πτυχιακής Εργασίας

Η Πτυχιακή Εργασία έχει διάρκεια **2 εξαμήνων** και αντιστοιχεί σε 10 ECTS, που πιστώνονται στο 7^ο εξάμηνο σπουδών νοουμένου ότι η Πτυχιακή Εργασία βαθμολογηθεί πάνω από τη βάση. Σε περίπτωση που η Πτυχιακή Εργασία δεν ολοκληρωθεί εντός του προβλεπόμενου χρονικού ορίου, τότε ο/η φοιτητής/τρια δύναται να αιτηθεί για παράταση της διάρκειας εκπόνησης της Πτυχιακής Εργασίας, αιτιολογώντας συγχρόνως τους λόγους που οδήγησαν στη μη ολοκλήρωσή της. Η αίτηση γίνεται προς την Επιτροπή που υποβάλλει εισήγηση στο Συμβούλιο του Τμήματος. Σε περίπτωση αποτυχίας του/της φοιτητή/τριας, το θέμα εξετάζεται από το Συμβούλιο του Τμήματος Νοσηλευτικής.

Ως ελάχιστος χρόνος εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας ορίζεται η ημερομηνία έναρξης του εαρινού εξαμήνου και ως μέγιστος χρόνος εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας ορίζεται η ημερομηνία λήξης των μαθημάτων του εαρινού εξαμήνου. Για το ακαδημαϊκό έτος 2019-20, η καταληκτική ημερομηνία παράδοσης είναι η **10^η Απριλίου 2020**. Τελευταία ημερομηνία συναντήσεων των φοιτητών με τους/τις Επιβλέποντες/ουσες Ακαδημαϊκούς ορίζεται η **20^η Μαρτίου 2020**.

6. Η Έκταση και Μορφή της Εργασίας

Σύμφωνα με την απόφαση της Επιτροπής Συντονισμού Πτυχιακών Εργασιών, η έκταση της βιβλιογραφικής ανασκόπησης θα είναι **6.000-7.000** λέξεις. Ως προς τη μορφή που πρέπει να έχει η εργασία, αυτή περιγράφεται αναλυτικά στην ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου, όπου δίνεται και σχετικό υπόδειγμα. Σε γενικές γραμμές:

- Η εργασία γράφεται στην Ελληνική γλώσσα και σε κειμενογράφο Microsoft Word. Η εργασία δύναται να γραφτεί στην Αγγλική γλώσσα σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Ο/Η Επιβλέπων/ουσα θα πρέπει να ενημερώσει το Συμβούλιο του Τμήματος.
- Η γραμματοσειρά που θα χρησιμοποιηθεί είναι Times New Roman και σε μέγεθος χαρακτήρων 12 pt
- Το κείμενο πρέπει να είναι σε πλήρη στοίχιση αριστερά-δεξιά και η απόσταση μεταξύ των γραμμών (διάστιχο) είναι 1,5 διάστημα
- Τα περιθώρια κάθε σελίδας μεγέθους A4 ορίζονται τα εξής: το επάνω και το κάτω περιθώριο της σελίδας 2,5 εκατοστά, ενώ το αριστερό και δεξιό περιθώριο 3,5 και 2,0 εκατοστά αντίστοιχα.
- Οι πίνακες, τα σχήματα, οι εικόνες, τα γραφικά και κάθε άλλο αντικείμενο μαζί με τους υπότιτλους τους πρέπει να εντάσσονται μέσα στο κείμενο και να μην υπερβαίνουν τις διαστάσεις του
- Η πρώτη γραμμή των παραγράφων έχει εσοχή 0,5 cm. Οι παράγραφοι δε διαχωρίζονται μεταξύ τους με κενό διάστημα.
- Κάθε κεφάλαιο εμφανίζεται σε νέα σελίδα, ενώ τα υποκεφάλαια ακολουθούν τη ροή του κειμένου. Στον πίνακα περιεχομένων όπως και στο κυρίως κείμενο εμφανίζεται διαβάθμιση των υποκεφαλαίων μέχρι τον τρίτο βαθμό

7. Διαδικασία Αξιολόγησης της Πτυχιακής Εργασίας

Μετά την ολοκλήρωση της πτυχιακής επιστημονικής εργασίας υποβάλλεται στην Γραμματεία του Τμήματος- δύο (2) αντίγραφα της πτυχιακής εργασίας σε σπιράλ και ένα (1) CD προς τελική αξιολόγηση από τον/την Επιβλέποντα/ουσα Ακαδημαϊκό και σε δεύτερο αξιολογητή- μέλος του Ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος Νοσηλευτικής, όπως αυτό ανατεθεί από την Επιτροπή Πτυχιακής Εργασίας, με βαθμολογία από 0 έως 10. Γενικός βαθμός κάτω από το 5 θεωρείται αποτυχία. Η τελική βαθμολογία είναι ο μέσος όρος των δύο αξιολογητών. Αν υπάρχει διαφορά πέραν των 2 μονάδων, τότε αξιολογείται και από τρίτο αξιολογητή, μέλος της Επιτροπής Συντονισμού Πτυχιακής Εργασίας ή όπως οριστεί από το Συμβούλιο του Τμήματος.

Η αξιολόγηση των εργασιών θα στηριχτεί κατά 30% σε γενικά κριτήρια (όπως, η δομή, οργάνωση, σαφήνεια γραπτού λόγου και χρήση δόκιμων όρων) **και κατά 70% σε ειδικά κριτήρια** ως προς το περιεχόμενο στις ενότητες: Εισαγωγή, Σκοπός, Υλικό-Μέθοδος, Αποτελέσματα, Συζήτηση/Συμπεράσματα, Βιβλιογραφία και Περίληψη. Στο πλαίσιο πιο κάτω αναφέρονται τα στοιχεία που θεωρούνται απαραίτητα σε μια καλή πτυχιακή εργασία.

Εφόσον η εργασία εγκριθεί και βαθμολογηθεί, ο/η Επιβλέπων/ουσα διατηρεί το δικαίωμα να επιλέξει τις εργασίες οι οποίες θα κατατεθούν σε πλήρη μορφή στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου. Σε αυτή την περίπτωση, μπορεί να σας ζητηθεί να αναθεωρήσετε και να διορθώσετε την πτυχιακή σας εργασία σύμφωνα με τις υποδείξεις του/της Επιβλέποντα/ουσας καθηγητή/τριας, οπότε και θα πρέπει να υποβάλετε εκ νέου έντυπο αντίγραφο και CD της τελικής εργασίας στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου.

Εφόσον η εργασία δεν κριθεί αποδεκτή ή δεν έχει υποβληθεί εμπρόθεσμα τότε ο/η φοιτητής/τρια καλείται να επαναλάβει την διαδικασία ως άνω το επόμενο εξάμηνο. Αλλαγή θέματος επαφίεται στη κρίση του/της Επιβλέποντα/ουσας. Στην αίτηση, ο/η φοιτητής/τρια δηλώνει το όνομα του/της Επιβλέποντα/ουσας και διευκρινίζει ότι πρόκειται για επανάληψη της διαδικασίας. Αλλαγή Επιβλέποντα/ουσας, μετά από αίτημα του/της φοιτητή/τριας ή του/της Επιβλέποντα/ουσας επαφίεται στη κρίση του Συμβουλίου του Τμήματος.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΙΑΣ ΚΑΛΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. Ο συγγραφέας ακολουθεί τη διάρθρωση της ανασκόπησης όπως ακριβώς περιγράφεται στις οδηγίες.
2. Ο γενικός σκοπός και ενδεχόμενα οι επιμέρους στόχοι της ανασκόπησης αναφέρονται με σαφήνεια.
3. Η στρατηγική ανεύρεσης των σχετικών μελετών περιγράφεται συστηματικά και ολοκληρωμένα.
4. Αναφέρονται με σαφήνεια τα κριτήρια εισόδου και αποκλεισμού των μελετών της ανασκόπησης.
5. Τα κριτήρια εισόδου και αποκλεισμού των μελετών είναι κατάλληλα (π.χ. αποφεύγονται σφάλματα μεροληψίας).
6. Η ποιότητα των μελετών που συμπεριλήφθησαν αξιολογήθηκε με κατάλληλο τρόπο.
7. Τα κριτήρια αξιολόγησης της μεθοδολογικής εγκυρότητας των μελετών αναφέρονται με λεπτομέρεια και σαφήνεια.
8. Έχει γίνει σύνθεση των αποτελεσμάτων των πρωτογενών μελετών με κατάλληλο και συστηματικό τρόπο.

9. Ο συγγραφέας καταλήγει σε σαφή συμπεράσματα και κατευθύνσεις για την κλινική πρακτική (ή/και εκπαίδευση) και μελλοντική έρευνα.
10. Τα συμπεράσματα υποστηρίζονται από τα δεδομένα.
11. Η ανασκόπηση είναι καλογραμμένη, τηρεί το όριο λέξεων και είναι συντακτικά και γραμματικά ορθή.

8. Σεμινάριο της Βιβλιοθήκης

Η Βιβλιοθήκη του ΤΕΠΑΚ οργανώνει σεμινάρια για τη διευκόλυνση των φοιτητών/τριών στην βιβλιογραφική τους ανασκόπηση. Οι φοιτητές/τριες καλούνται να τα παρακολουθήσουν, αφού έρθουν σε συνεννόηση με το προσωπικό της Βιβλιοθήκης, και να λάβουν σχετικό έντυπο παρακολούθησης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Τεχνολογικό
Πανεπιστήμιο
Κύπρου

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

Πτυχιακή Εργασία

[ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ]

[Όνομα, Επίθετο φοιτητή/τριας]

Λεμεσός [Έτος ολοκλήρωσης πτυχιακής]

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

Πτυχιακή Εργασία

[ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ]

[Όνομα, Επίθετο φοιτητή/τριας]

Επιβλέπων/ουσα καθηγητής/τρια

[Δρ./κος/κα Όνομα, Επίθετο]

Λεμεσός [Έτος ολοκλήρωσης πτυχιακής]

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Όνομα, επίθετο φοιτητή/τριας, [Έτος ολοκλήρωσης πτυχιακής]
Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της πτυχιακής διατριβής από το Τμήμα Νοσηλευτικής του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου δεν υποδηλώνει *απαραιτήτως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.*

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά και να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου σε όσους βοήθησαν και μου συμπαράσθηκαν στην εκπόνηση αυτής της πτυχιακής εργασίας. Ιδιαίτερα τον/τους [...], για [...]

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εισαγωγή: Το θέμα της ευθανασίας αποτελεί ένα σύγχρονο πρόβλημα που αφορά την κοινωνία μας γενικότερα και τη νοσηλευτική ειδικότερα.

Σκοπός: Σκοπός της παρούσας εργασίας υπήρξε η διερεύνηση (ανασκόπηση εκτίμηση, διαπραγμάτευση) του θέματος της ευθανασίας και του τι πρέπει να γνωρίζει ο νοσηλευτής προκειμένου να λάβει μια απόφαση.

Υλικό και Μέθοδος: Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε ήταν η αναζήτηση της σχετικής ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας σε βάσεις δεδομένων (EMBASE, MEDLINE, CINAHL) με λέξεις κλειδιά (euthanasia ή assisted suicide) και (nurse ή nursing) σε όλους τους πιθανούς συνδυασμούς.

Αποτελέσματα: Η αναζήτηση κατέληξε σε 15 μελέτες, κατά την περίοδο 20XX-20XX, που πληρούσαν τα προκαθορισμένα κριτήρια. Μέσα από την αναζήτηση της βιβλιογραφίας διαπιστώθηκε πως η ευθανασία αποτελεί μια πράξη που επιτρέπεται υπό συγκεκριμένες συνθήκες και προϋποθέσεις σε ορισμένες χώρες και απαγορεύεται σε άλλες όπως είναι η Κύπρος. Ο νοσηλευτής είναι υπόλογος στην σχετική νομοθεσία και στις αρχές ηθικής και δεοντολογίας του επαγγέλματος του. Οι περισσότερες έρευνες σε χώρες που δεν επιτρέπεται η παροχή ευθανασίας είχαν μια θετική στάση η οποία σχετιζόταν με τα χρόνια άσκησης του επαγγέλματός τους.

Συμπεράσματα: Ο νοσηλευτής οφείλει να σέβεται την ανθρώπινη ύπαρξη και να διασφαλίζει την παροχή φροντίδας για την διατήρηση του ασθενή στην ζωή.

Λέξεις-κλειδιά: ευθανασία, διλήματα, ηθική, υποβοηθούμενη αυτοκτονία, συστηματική ανασκόπηση (μέχρι 6 λέξεις)

ABSTRACT (η περίληψη στα Αγγλικά)

Introduction:

Aim:

Material and Method:

Results:

Conclusions:

Keywords:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Η αρίθμηση των πρώτων σελίδων είναι λατινική (i, ii, iii, iv, v, vi, ...), ενώ η αραβική αρίθμηση ξεκινά από το πρώτο κεφάλαιο. Συνίσταται η αυτόματη δημιουργία περιεχομένων μέσω του επεξεργαστή κειμένου. Στο Microsoft Word εισάγεται λίστα διαγραμμάτων (νοουμένου ότι έχουν χρησιμοποιηθεί headings για τις επικεφαλίδες των κεφαλαίων, υποκεφαλαίων και ενοτήτων) ως εξής: *Insert => Reference => Index and Tables => Table of Contents*.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	iv
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	v
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	vi
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	vii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	viii
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	ix
ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΡΩΝ.....	x
1. Εισαγωγή.....	1
2. Σκοπός.....	2
3. Υλικό-Μέθοδος.....	3
4. Αποτελέσματα.....	4
4.1. Είδος μελετών.....	4
4.2. Παρουσίαση ποσοτικών μελετών.....	4
4.2.1. Εργαλείο μέτρησης.....	4
5. Συζήτηση.....	5
5.1 Περιορισμοί μελέτης.....	6
6. Συμπεράσματα.....	7
6.1 Εισηγήσεις.....	8
Βιβλιογραφία.....	9
Παραρτήματα.....	10

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Χαρακτηριστικά ποσοτικών μελετών που ανασκοπήθηκαν.....	6
Πίνακας 2: Χαρακτηριστικά ποιοτικών μελετών που ανασκοπήθηκαν.....	6

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Εικόνα 1: Απεικόνιση των αποτελεσμάτων της στρατηγικής αναζήτησης..... 5

Εικόνα 2:κτλ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Παρουσιάζονται συνοπτικά με αλφαβητικό τρόπο όλες οι σημαντικές συντομογραφίες που έχουν χρησιμοποιηθεί στο κείμενο της πτυχιακής π.χ.:

ΒΤΠ:	Βιβλιοθήκη Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου
ΣΚ:	Σχετικός Κίνδυνος
ΤΕΠΑΚ.:	Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου
NNT	Number needed to treat, Αναγκαίος αριθμός ατόμων για θεραπεία
OR:	Odds Ratio, Λόγος συμπληρωματικών πιθανοτήτων (λόγος των οτζ)

ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΡΩΝ

Στην περίπτωση χρήσης ορολογίας από ξενόγλωσση βιβλιογραφία, η οποία δεν έχει αποδοθεί επισήμως στην ελληνική γλώσσα, μπορεί να αναφερθεί σε αυτήν την ενότητα η απόδοση στην ελληνική που θεωρείται περισσότερο δόκιμη. π.χ.:

Data	Δεδομένα
Metadata	Μεταδεδομένα

1. Εισαγωγή

[Κείμενο εισαγωγής...]

2. Σκοπός

3. Υλικό-Μέθοδος

4. Αποτελέσματα

4.1. Είδος μελετών

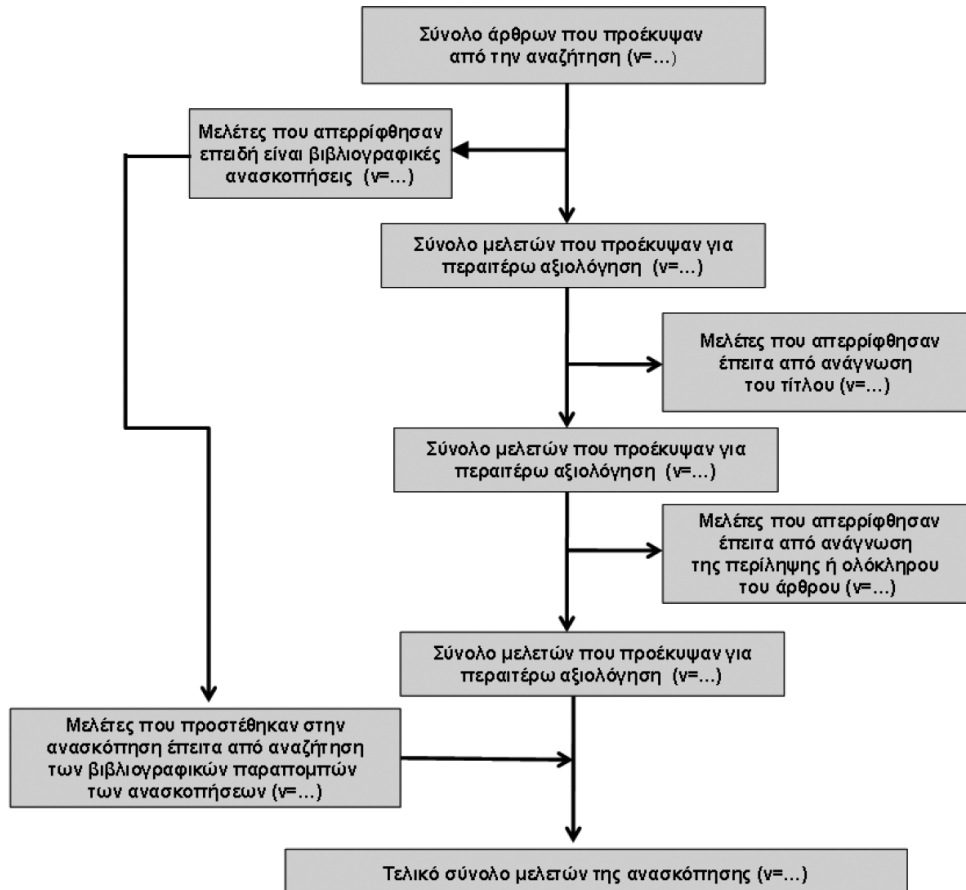
4.2. Παρουσίαση ποσοτικών μελετών

4.2.1. Με τη χρήση τυποποιημένου εργαλείου μέτρησης

4.3. Παρουσίαση ποιοτικών μελετών

ΣΗΜΕΙΩΣΗ – Κάθε κεφάλαιο εμφανίζεται σε νέα σελίδα, ενώ τα υποκεφάλαια ακολουθούν τη ροή του κειμένου. Στον πίνακα περιεχομένων όπως και στο κυρίως κείμενο εμφανίζεται διαβάθμιση των υποκεφαλαίων μέχρι τον τρίτο βαθμό, όπως το παραπάνω παράδειγμα.

Οι εικόνες και άλλα γραφήματα πρέπει να βρίσκονται σε πλήρη στοίχιση όπως και το κείμενο. Όλα τα γραφήματα και οι πίνακες φέρουν τίτλο, ο οποίος αναγράφεται στη γλώσσα του κειμένου. Ο τίτλος βρίσκεται σε πλήρη στοίχιση κάτω από το γράφημα και φέρει διακριτή αρίθμηση. Μετά από τον τίτλο αφήνουμε μία σειρά κενή, όχι όμως και πριν από το γράφημα π.χ. Εικόνα 1.

Εικόνα 1: Απεικόνιση των αποτελεσμάτων της στρατηγικής αναζήτησης (Πηγή – Πατελάρου, Ε., Μπροκαλάκη, Η. (2010). Μεθοδολογία της συστηματικής ανασκόπησης και μετανάλυσης. *Νοσηλευτική*, 49(2), 122-130.)

Η διαφοροποίηση για τους πίνακες είναι ότι ο τίτλος προηγείται του πίνακα. Οι τίτλοι πρέπει να βρίσκονται σε πλήρη στοίχιση και να ακολουθεί ο πίνακας. Μετά από τον τίτλο του γραφήματος ή τον πίνακα αφήνουμε μία σειρά κενή. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην περίπτωση που τα στοιχεία του πίνακα ή η εικόνα τα παίρνει ο φοιτητής από κάποια άλλη πηγή. Σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει να αναφέρεται κάτω από τον πίνακα ή το σχήμα η πηγή π.χ. Εικόνα 1.

Οι πιο κάτω πίνακες (Πίνακες 1 και 2) αποτελούν παραδείγματα και μπορεί να τροποποιηθούν ανάλογα με σκοπό της εργασίας.

Πίνακας 1: Χαρακτηριστικά ποσοτικών μελετών που ανασκοπήθηκαν

Ερευνητές και χρονολογία	Χώρα διεξαγωγής	Δείγμα και δειγματοληψία	Είδος μελέτης	Κύριες μεταβλητές	Εργαλεία μέτρησης	Κύρια ευρήματα
Brown, 2000	ΗΠΑ	400 νοσηλευτές, στρωματοποιημένη τυχαία δειγματοληψία	Περιγραφική	Στάση ως προς τη ευθανασία,	Αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο με 5 ερωτήσεις τύπου συμφωνώ/διαφωνώ	
Armstrong, 2001	Αυστραλία	150 νοσηλευτές, δειγματοληψία ευκολίας	Περιγραφική μελέτη συσχέτισης	Στάση ως προς τη ευθανασία ως προς τα δημογραφικά χαρακτηριστικά	Τυποποιημένο ερωτηματολόγιο με 32 ερωτήσεις σε πενταβάθμια κλίμακα Likert σε 4 υποκλίμακες	

Πίνακας 2: Χαρακτηριστικά ποιοτικών μελετών που ανασκοπήθηκαν

Ερευνητές και χρονολογία	Δείγμα, Χώρα διεξαγωγής	Σκοπός	Είδος μελέτης	Κύρια ευρήματα